

rehal, *rahal(lum)* etc. sovint amb referència als mateixos llocs, comprova de sobres l'etimologia aràbiga No sols allí, el que després s'ha anomenat *Rafalet de Bonamura*, prop de Gandia i Vall d'Albaida, és anomenat *real* de --- en un doc de 1274 (MtzFerrando, *Cat. Doc. Val A C A I*, 1707) etc. En aquesta documentació és freqüent la variant *real*, falsament romanitzada: «alquerías en Alboraya y Almcera, unas casas en Valencia y un *real* próximo a esta ciudad», a. 1257; «compra hecha a F. Z. de una viña, un *real* y una torre», a. 1272; és clar que hi havia allà prop indrets verament assignats al rei, cosa que facilitava aquella etim. pop «tierras en la huerta de Valencia, lindantes con el *real* o jardín del rey» a. 1263; altrament també s'hi troba la grafia *rahal* (MtzFerrando, *op. c.*, n° 66, 1380, 479, 290) 2

En les Cròniques: «Haguem menjat, e begut e dormit, en un *reyal* qui era prop de la nostra alberga-da», Jaume I, § 281 (Ag, p. 318; de nou § 282). En Muntaner és un lloc luxosament disposat per Jaume I, per al rei i la reina de Castella (els infants no hi devien cabre car «posaren» en palaus dins la ciutat), però el «*reyal*» d'Alfons el Savi no fou ben bé (anota Casac.) un «estatge reial» sinó un luxosíssim campament, a la manera del del Miramamolí en campanya etc

En àrab el mot arrenca de la molt coneguda arrel *rahal* 'viatjar' (Dozy, *Suppl* 1, 516-7), noció des d'on es passà a 'indret on ens parem o fem nit en un viatge', i d'aquí 'campament', 'cabana', 'pleta o jaça de pastors' (eventualment el ramat mateix, *PAlc*, Leyden) i altres accs. relacionades. Amb aquestes ja figura en el nostre *RMa* i en els altres gloss hispanoàràbics (Leyden, *PAlc*), en el sentit pastoral «ovile», «caulis»; però també amb el sentit mallorquí, en una escr. aràbiga de Sicília, escrit *rhl* (Dozy, *l. c.*, i *Gloss*, 328) En l'àrab clàssic tingué la forma *rahl* però, segons el procés fonètic que hem detallat en *RACO*, passà de primer a *rāhal* (*PAlc*) i més vulgarment *rahāl*, que com de costum és l'única accentuació transmesa al romànic, almenys com a apel·latiu; car, potser a causa de la influència que sempre tenen en els NLL les escribes notariales-administratives, sembla haver-se mantingut, en alguns d'aquells, l'accentuació més conservadora, en el nom d'alguns pobles val (*Ràfol de Salem*, d'*Almúnia* i altres cinc, i *Ràfels* del Matarranya) Tanmateix també se sosté bé i potser és preferible l'etim que vaig indicar per a aquests NLL en *DECH* IV, 753b, n. 2.

No tan nítida és la procedència de *rafal* en l'acc, que ja recollí Lab 1840, de «emparat, parral», que el *DAG* exemplifica amb una llarga cita d'una disposició de la Intendència barcelonina, de 1799, explicant «tinglado, cobertizo; cobert en les cases de camp per a guardar, del sol i de la pluja, els carros i altres coses»: ve a ser la que d'aquí tragueren el *DFa* i *AlcM*, *ra-fal* II, el *DAG* en cita un passatge que sembla coincidir hi, en el tarragonès Pin i Soler, i de fet sembla ser usual en les comarques del Sud del Prnc. Degué ser-ho també en el centre, on en trobem el primer doc en una escriptura de Cervera, de 1442. «a la paret forana

hagen de fer un *rafal*» (*BABL* XVII, 64) *AlcM* el creu derivat de l'arrel de *RÀFEC*, arrel que no té res a veure amb la de *rafal*

Sembla més natural pensar que en realitat es tracta d'un cas bastant paral·lel al de *real* 'campament' que acabem d'exposar: hi ha influència i fins confluència per part del *rafe* = *ràfec*, l'altre arabisme, però no derivació d'aquest, sinó que fonamentalment és el mateix *rafal* 'predi i edifici rústic': amb evolució semàntica una mica desviada per *ràfec*, que haurà fet que es tracti, ja no d'un cobert independent, sinó d'un de recolzant en un edifici rural més important, dessota el *ràfec* d'aquest. Potser això també féu que es pogués dir «fer *rafal* o pont les branques dels arbres d'un caminal», que no se sap d'on treu el *DFa*

DERIV i CPT sobretot toponímics (cf. supra *Ràfol*): *Rafalany*, *Rafalafena*, *Rafalaxat*, *Rafalell*, *Rafalot*. Sobre el mall *Rafalpai*, més mossàrab que aràbic, sens dubte interdependent amb els NLL mossàrabs *Alpara* (mal escrit *Alpare*) i *Alpera*, cf. la nota Mascaró-Coromines, en *Bull. Soc. Onom.* 1982; gens mossàrab ni romànic l'eiv. *Rafaltrobat*. Sobre aquests i alguns dels següents, hi ha greu error i desorientació en el llibret d'Asín (obreta lleugera, en bona part de segona mà, ço que a vegades la salva de la crassa ignorància lingüística de l'autor, ingènuament inadvertida d'*AlcM*). Un poc més alterats, *Rafelguara* (< -ab), *Rafelcofer*, *Rafelbunyol*, *Rafelterràs* etc. *Rafalino* habitant de Manacor o de Llubi, malnom ètnic, terminació sens dubte mossàrab.

Rafali 'carn malaltissa o morta d'alguna malura, que no s'hauria de vendre' etc. [c. 1500, *rafalina* 1313], de l'àr *rahil* 'carronya o ròssa d'una bèstia': no és derivat català de *rafal*, i ni tan sols ho és ben bé en àrab, però sí que ve de la mateixa arrel aràbiga: registrat ja el mot aràbic pel nostre *RMa* (p. 483) amb la trad. «morticinum» = «charogne, cadavre de bête» (Dozy I, 157) Que d'aquesta arrel tragués l'àrab un adjectiu d'aquest significat, no ens pot fer estrany, puix que a la mateixa pertanyen el clàssic *rahil* 'camell' (ja preislàmic), també en el sentit de «bagage», *rahil* «déménagement», *rahbāla* 'nòmades, beduïns', *tarhīl* «marche», *marhala* 'ramat o pleta de ramat': sigui, doncs, a base d'animals que moren en una caravana, o de la brutícia pecuària etc.

«--- Carn --- que s'age a vendre per *rafalina*, e'l carnicer que la vendrà, aje a dir als compradors en quin cas serà estada nafrada o morta», disposició dictada a Balaguer, a. 1313 (*BABL* XII, 380: *AlcM* cita d'allí mateix un tros diferent, potser continuació); de les Ordinacions de 1313-17 extracta Sanahuja (*Ciutat de Balaguer*, 121): «la carn era venuda a la carnisseria de la ciutat, tret de la carn de vaca *rafalina*, o de bou de fora de Balaguer». La primitiva forma masculina la recull Lamarca (*Dicc. Val. Cast.*) «carn de *rafali*: carne mortecina» (de la qual el copia una ed. tardana del Lab) i «adj.: enclenque», Escrig 1851. Traver (*Antiqs. CastPna*, 199) extracta d'un doc. del S. xv o xvi: «las carnicerías con su corralet de la triada, el degollador, la taula del *rafali* ---»; i d'un de 1609: «los jurados